

David Grossman
PRIDE KONJ V BAR

prevedel Klemen Jelinčič Boeta

»DOBER VEČER, DOBER VEČER, do-ber večer, Cezareeeaja!!!«

Oder je še vedno prazen. Iz za kulis se zasliši klic. Gledalci v dvorani počasi umolknejo in se v pričakovanju smehljajo. Suhljat moški nizke rasti in z očali prileti čez stranska vrata na oder, kot da ga je od tam nekdo vrgel ali brcnil. Še nekaj korakov se spotika po odru, skorajda pade, se z obema rokama ujame na lesenem podu in se nato z ostrim gibom privzdigne kvišku. Smeh in aplavz med občinstvom. Ljudje še vedno prihajajo iz preddverja in glasno klepetajo. »Dame in gospodje,« razglasi s stisnjenimi usti moški, ki sedi poleg mešalne mize in pazi na luči, »Dovele Dži, prosim za en velik aplavz.« Moški na odru je še vedno skrčen v dve gube, velika očala mu postrani visijo z nosu. Počasi obrne svoj obraz proti dvorani, in ne da bi trenil z očesom, dolgo opazuje.

»Ah,« se pritoži, »tole tukaj ni Cezareja, kaj?« Glasen smeh. Počasi se vzravna in si z dlani otrese prah. »Kaj me je moj agent spet zafrknil?« Iz občinstva se zaslišijo klici, in zgroženo odvrne: »Prosim? Kaj ste rekli? Vi pri sedmi mizi, ja, vi, čestitam za ustnice, prav lepo vam pristojijo!« Gospa se zahihita in si z dlanjo zakrije usta. On stoji na robu odra in narahlo pozibava svoje telo naprej in nazaj. »Bodite resni, dragica, ste res rekli *Netanja*?« Oči se mu razširijo, skorajda napolnijo leče njegovih očal: »Če prav razumem, tukaj mi povsem pri zdravi pameti in polni zavesti pravite, da sem zdajle dejansko v Netanji, in to brez neprebojnega jopiča?« V grozi si rokami prekrije mednožje. Občinstvo od užitka rjove. Tu in

tam se zasliši žvižg. Vstopi še nekaj gostov, parov, za njimi pa skupina mladih moških, kot kaže, vojakov na dopustu. Majhna dvorana se napolni. Nekateri, ki se očitno poznajo, si pomahajo. Tri natakariče v kratkih hlačah in svetlečih vijoličastih majicah pridejo iz kuhinje in začnejo krožiti med mizami.

»Vi, gospa ustnice, pridite sem,« se nasmiha ženski pri mizi sedem, »nisva še končala, dajva se o tem še malo pogovoriti ... Namreč, zdite se mi resna punca in tudi originalnega okusa, če pravilno razumem vašo zanimivo pričesko, ki vam jo je naredil – naj uganem, isti frizer, ki nam je dal mošeje na Tempeljskem griču in tudi reaktor v Dimoni?« Smeh med občinstvom. »In če se ne motim, voham ogromno denarja ... Imam prav ali imam prav? A? Najtavišji sloj? A da ne? Ne drži? Sprašujem, ker tule vidim nadvse bohoten botoks, da ne omenjam pomanjšanje prsi, ki je povsem ušlo izpod nadzora. Če mene vprašate, bi temu kirurgu odsekal roke.«

Ženska stisne svoje roke k telesu, si z rokami pokrije obraz in izza prstov na kratko zavrešči, kot da bi jo kdo požgečkal. Medtem ko govori, moški hitro koraka z ene strani odra na drugo, si mane roke in s pogledom premerja občinstvo v dvorani. Obute ima kavbojske škornje z visoko peto, ki njegove gibe spremljajo s suhim topotom. »Samo razložite mi, draga moja,« se zadere, ne da bi jo pogledal, »kako lahko takšna inteligentna punca, kot ste vi, ne ve, da je takšno stvar treba človeku povedati pazljivo, s pametjo, premišljeno, ne pa, da se ga napade s ‚Ti si v Netanji! Bum!‘ Kaj je narobe z vami? Človeka

je treba pripraviti, še posebej, če je tak suhec.« Pri-
vzdigne svojo ponošeno majico in med občinstvom
se razleže nenadzorovan vzdih. »A ni tako?« Svoje
razgaljeno telo obrne k občinstvu na obeh straneh
odra in jim pošlje širok nasmešek. »A vidite to? Kost
in koža. No, večinoma hrustanec. Prisežem, če bi
bil konj, bi bil že lepilo, kajne?« Med občinstvom
se zaslišijo sramežljivo hihitanje in vzdihni odpora.
»Razumite, dušica,« se vrne h gospe pri mizi sedem,
»da boste vedeli za naslednjič, takšno obvestilo se
človeku preda pazljivo, pred tem se mu da malo nar-
koze. Omamo, zaboga, uspavaš mu ušesni mešiček,
vse najboljše Dovale, najlepši med moškimi, zmagal
si! Izbran si bil za poseben poskus v obalni regiji, ne
preveč dolg, uro in pol, največ dve uri, kar je tudi
največ časa, ki se ga dovoli normalnemu človeku, da
je izpostavljen ljudem tukaj –«

Občinstvo se zasmije, on pa je presenečen: »Kaj se
smejite, smotkoti? Za vas gre!« Občinstvo se še bolj
smeje, on pa: »Samo malo, da se razumemo, so vam
že povedali, da ste tukaj zgolj kot predskupina, pre-
den vstopi pravo občinstvo? Žvižgi, kriki, salve kro-
hota. Iz posameznih koncev dvorane se zasliši nekaj
dolгих buuu in udarcev po mizi, toda večina se zaba-
va. V dvorano vstopi še en par, oba visoka in suha s
svetlimi in mehкими lasmi, ki jima poskakujejo čez
čelo: fant in punca ali pa morda dva fanta v zglancani
črnini in z motorno čelado pod pazduho. Moški na
odru ju ošine s pogledom in nad očmi se mu zariše
tenka guba.

Giblje se brez prestanka. Vsake toliko svoje besede pospremi s hitrim sunkom pesti v zrak in se nato z izurjenim gibom boksarja ognje namišljenemu nasprotniku. Občinstvo uživa. Z roko si zasloni oči pred svetlobo in meri dvorano, ki je že skoraj povsem v temi.

Mene išče.

»Takole, med brati, zdajle bi moral dati roko na srce in vam reči, kako nor, nor sem na Netanjo, ni res?« »Res je,« mu odgovori nekaj mladih iz občinstva. »Moral bi vam povedati, kako krasno mi je biti z vami ta četrtek zvečer v vaši očarljivi industrijski coni, sploh v kletnih prostorih, in to prav nad atraktivnimi nanosi radona, kjer vam moram prav iz zadnjice potegniti vrsto vicev, drži?« »Drži,« odvrne občinstvo na ves glas. »Ne drži,« zatrdi možki in si z užitkom pomane roke, »vse je lažno, razen zadnjice, ker če sem iskren, videti ne morem vašega mesta, na smrt sem prestrašen od tele vaše Netanje, namreč, za vsakega drugega na cesti se mi zdi, da sodeluje v programu za zaščito prič, vsak tretji pa ima v prtljažniku vsakega prvega, zavitega v črno najlonsko vrečo. In verjemite mi, če mi ne bi bilo treba plačevati preživnine trem čudovitim ženskam, in to za enega-dva-tri-štiri-pet otrok – pet – naj jim da bog zdravja,« pri čemer razpre dlan, »vam prisežem, stoji tu pred vami prvi možki v zgodovini, ki je dobil poporodno depresijo. Petkratna depresija po petih rojstvih. Dejansko štirih, ker sta dva pač dvojčka. Pravzaprav petih, če štejemo tudi depresijo po *mojem* rojstvu. Pa vendar, iz vse te zmede je nastala vsaj ena dobra stvar, Neta-

nja, najbolj navdušujoče izmed vseh mest, ker če ne bi bilo mojih malih vampirjev z mlečnimi zobmi, ne bi bilo, vam pravim, ne bi bilo niti najmanjše možnosti, da bi bil jaz danes tukaj za sedemsto petdeset šekelov, ki mi jih plača Joav brez računa in brez prijazne besede. Torej, gremo, bratje moji dragi, dajmo se zabavat, zabavat do neba, en velik aplavz za kraljico Netanjo!»

Gledalci zaradi preobrata malce zmedeno ploskajo, vendar jih že hip za tem predramita srčni vzklik in sladek nasmešek, ki nenadoma osvetli njegovo lice in ga povsem preobrazi. Zadržana, grenka in posmehljiva drža izgine in kot z bliskavico fotoaparata se pojavi prijazen in nežen, skorajda uživajoč obraz intelektualca, ki skorajda nima nikakršne zveze s tistim, kar je prej padalo iz njegovih ust.

Nedvomno se zabava zaradi zmede, ki jo je povzročil. Kot kompasna igla se obrača na osi svoje noge, in ko zaključi obrat, je njegov obraz nenadoma spet zveržen in grenak: »Prejmite veselo obvestilo, Netanja, ne boste verjeli, kakšna sreča vas je zadela. Prav danes, natanko dvajsetega avgusta, kar je slučajno tudi moj rojstni dan, hvala, najlepša hvala,« skromno skloni svojo glavo, »ja, danes pred sedeminpetdesetimi leti je svet postal malo slabši kraj za prebivanje, hvala, dragi moji.« Začne poskakovati po odru in si pred obrazom maha z namišljeno pahljačo. »Lepo od vas, res vam ne bi bilo treba, prav pretiravate, čeke prosim pustite v škatli pri izhodu, bankovce mi lahko prilepite na prsni koš ob koncu predstave, kupone za seks mi prosim dajte v roke kar zdaj.«

Nekaj ljudi iz občinstva njemu v čast privzdigne kozarce. Skupina parov zelo hrupno vstopi – moški med hojo ploskajo – in se usede k mizam poleg nekdanjega bara. Mahajo mu v pozdrav, ženske pa ga kličejo po imenu. On pripre oči in jim omahuječe, kot da je kratkoviden, pomaha nazaj. Vsakič znova obrne svoj pogled proti moji mizi na koncu dvorane. Od trenutka, ko je stopil na oder, išče moj pogled. Jaz mu ga nisem sposoben nameniti. Zrak tukaj mi ne prija. Ne prija mi zrak, ki ga diha.

»Je tu kdo star sedeminpetdeset let?« Dvigne se kar nekaj rok. On jih gleda in z občudovanjem prikimava. »Prijetno me presenečate, Netanja! Kar lepa življenjska doba! Namreč, ni kar tako doseči take starosti pri vas, kajne? Joav, daj posveti na občinstvo, da jih vidim ... Rekel sem sedeminpetdeset, gospa, ne petinsedemdeset ... Samo malo, tovarišija, eden po eden, dovolj je Dovaleja za vse. Ja, miza štiri, kaj ste rekli? Tudi vi ste stari sedeminpetdeset let? Celo osem? Izjemno! Globoko! Pred svojim časom! In to je kdaj, ste rekli? Jutri? Čestitam. Kako vam je ime, gospod? Kako? Še enkrat? Jor – Joraj? A se hecate? To je vaše ime ali je to ime tečaja, ki ste ga opravili v vojski? Res, kolega, so vas pa starši pošteno zafrknili, kajne?«

Moški po imenu Joraj se smeji iz vsega srca. Njegova tolsta soproga se naslanja nanj in mu s krožnimi gibi boža plešo.

»In ta, ki je poleg vas, kolega, ki na vas označuje svoj teritorij, to je gospa Jorajka? Bodite močni, moj brat ... Namreč gotovo ste upali, da je ‚Joraj‘ zadnji

udarec, ki vam ga je namenila usoda, kaj? Komaj tri leta ste imeli, ko ste doumeli, kaj so vam naredili starši –« počasi korači čez oder in igra na nevidno violino, »sami ste sedeli v kotu vrtca in počasi žvečili čebulo, ki vam jo je mama dala v torbo, opazovali ste otroke, ki so se igrali, in ste si rekli – le pogumno, Joraj, strela ne udari dvakrat na isto mesto ... *Presenečenje!* Strela *je* udarila dvakrat! Dober večer, Jorajka! Recite, draga, bi morda z nami, takole med prijatelji, želeli podeliti in povedati, kakšno nagajivo presenečenje pripravljate svojemu soprogu za njegov praznik? Namreč, gledam vas in točno vem, kaj se vam zdajle plete po glavi: Ker je to tvoj rojstni dan, Jorajček, ti bom to noč pač dala, ampak niti približno ne poskušaj tistega, kar si poskusil desetega julija 1986!« Občinstvo se smeje in tudi gospa se tako zvija od smeha, da ji obraz valovi. »Povejte zdaj, Jorajka,« zniža svoj glas v šepet, »takole med nami, mislite, da lahko tele ogrlice in verižice okoli vratu res skrijejo vse te podbradke? Ne, resno, se vam zdi v teh časih zategovanja pasu, ko je v državi polno mladih parov, ki se morajo zadovoljiti z enim podbradkom, pošteno,« z roko podrsa čez lasten, umanjkan, manjkajoč podbradek, ki mu za nekaj trenutkov da videz prestrašenega glodalca, »da si vi, takole za lasten užitek, privoščite dva, čakajte: tri! Gospa, že samo iz kože te golše bi bilo mogoče narediti celo vrsto šotorov za protestnike na avenuji Rothschild v Tel Avivu!«

Posamični glasovi smeha. Gospe se nasmešek čez zobe vleče malo zategnjeno.

»In mimogrede, Netanja, če že govorimo o moji teoriji ekonomije, bi rad že zdaj in v izogib vsem dvomom zatrdil, da sem jaz na splošno za vseobsegajočo reformo na celotnem kapitalskem trgu!« Ustavi se zadihan, položi roke na boke in porogljivo reče: »Res sem genij, moram reči, iz ust mi letijo besede, ki jih še sam ne razumem! Dobro me poslušajte, že vsaj deset minut sem trdnega mnenja, da je treba davke pobirati zgolj in samo in zgolj glede na človekovo težo – davek na meso!« Še en bežen pogled v mojo smer, občudujoč, skorajda prestrašen, ki poskuša iz mene izvleči mršavega poba, katerega se spominja. »Kaj je bolj pravično od tega, vas vprašam? Najbolj objektivno na tem svetu!« Ponovno dvigne svojo majico do brade, toda tokrat jo zviije navzgor s počasnim, zapeljujočim gibom in pred našimi očmi razkrije upognjen trebuh z brazgotino po vsej dolžini, ozke prsi in rebra, ki strašljivo štrlijo pod napeto in posušeno kožo z mehurji. »To je seveda, kot smo dejali, mogoče urediti s podbradki, vendar, kar se mene tiče, lahko uvedemo tudi davčne stopnje.« Majico ima še vedno privzdignjeno. Nekateri strmijo z zgroženimi očmi, drugi odvrtaajo svoje poglede in suho, brezglasno žvižgajo. Odzive sprejme z odkrito, poželjivo zagnanostjo. »Jaz zahtevam progresiven davek na meso! Obdavčimo obroče na trebuhu, vamp, rit, bedra, celulitis, joške pri moških in to mlahavo reč tukaj zgoraj na ženskih rokah! In kar je res dobrega pri tej moji metodi je, da tu ni treba nobenih modrovanj in nesporazumov: Zredili ste se – plačajte!« Končno spusti svojo majico. »Fentajte me, ampak

jaz res ne razumem, čemu je treba pobirati davke od ljudi, ki služijo denar. Kakšna je sploh povezava? Poslušajte me, Netanja, in to dobro: Davke je treba pobirati zgolj in samo tistemu, za katerega država utemeljeno sumi, da mu gre dobro: pri sebi se smehlja, mlad in zdrav je, optimističen, ponoči seksa in podnevi žvižga. Takšnim bolnikom je treba jemati in jih brez vsakršne milosti oskubsti do kože!«

Večina gledalcev navdušeno ploska, manjšina, predvsem mladi pa kričijo buuu. Pot na čelu in licih si obriše z rdečim robcem, velikanskim robcem cirkuškega klovna in obe skupini pusti, da se v zabavo vseh zaganjata druga v drugo. Medtem se mu povrne sapa, z roko si zasloni oči in spet začne iskati moj pogled, prav vztraja pri tem. In v hipu – vzajemen pomežik očes, ki ga, razen naju, upam, nihče ne opazi. Prišel si, govori s pogledom, poglej, kaj nama je naredil čas – tule, pred tabo sem, prosim, ne kaži mi pomilovanja.

Le hip za tem odvrne pogled in dvigne roko, da bi umiril občinstvo: »Kaj? Ne slišim vas ... Govorite na glas, miza devet, ja, samo najprej mi razložite, kako vam to uspe, ker meni tega pač nikoli ne uspe pogruntati ... Kaj? Tisto, ko se da skupaj obrvi! Ne, saj ne morem verjeti, eno zašijete z drugo? Kaj je to, nekaj, česar se učite v vašem etničnem krožku?« Nenadoma se vzravna v napeto pokončno držo in začne na ves glas peti cinično različico domoljubne pesmi: *Dve obrvi ima reka Jordan! To je naše, tole tudi!* Moj oče, gospoda, je bil pravi revizionist, član gibanja Žabotinskega, kapo dol!« Pri nekaj mizah se

zasliši strumno, uporno ploskanje. Ustavi jih z bežnim gibom roke: »Govôri, miza devet, povejte, kar hočete, jaz plačam tale pogovor. Kaj ste rekli? Ne, to ni šala, Gargamel, to je res moj rojstni dan, prav zdaj približno ob teli uri, me je rodila moja mama Sara Grinštajn v stari bolnici Hadasa v Jeruzalemu. Neverjetno, kaj? Ženska, ki mi je po lastnem zatrjevanju želela samo dobro, pa me je vseeno rodila! Pomislite, koliko sodnih procesov in zaporov in preiskav in kriminalnih serij zaradi umorov, nisem pa slišal še za niti en sodni proces zaradi rojstva! Ne za naklepni porod, ne za porod iz malomarnosti ali porod po pomoti, celo za napeljevanje k porodu ne! In ne pozabite, tu gre za zločin, pri katerem je žrtev mladoletna!« Odpre usta in z rokami začne vanje zamahovati zrak, kot da se bo zadušil: »Je v dvorani sodnik? Morda odvetnik?«

Pogreznem se v svoj stol, kot da sem neviden. Ne dovolim, da se me njegov pogled oprime. Na mojo srečo mu trije mladi pari, ki ne sedijo daleč stran, nekaj nakazujejo z rokami. Kot se izkaže, so študenti prava v enem od kolidžev. »Ven!« kriči z grozečim glasom, maha z rokami in nogami, občinstvo pa jih pospremi z žvižgi in buji. »Angel smrti,« se neslišno smeje, »pride k odvetniku in mu pove, da ga je prišel iskat. Odvetnik joče, moleduje: Ampak jaz jih štejem samo štirideset! Angel pa: Očitno ne, glede na količino ur, ki si jih zaračunal svojim strankam, to ne drži!« Hiter zamah s pestjo, obrat celega telesa. Študenti se smejiijo še bolj kot drugi.

»Nazaj k moji materi.« *Obraz se mu zresni.* »Prosim za vašo pozornost, spoštovana gospoda v poroti, tu gre za duše. Hudobni jeziki so rekli, jaz le navajam, da ko so me takoj po rojstvu izročili v njene roke, se je smehljala, morda celo *srečno* smehljala. Ni govora, vam pravim, to so prazne puhlice!« Občinstvo se smeje. Moški se nenadoma spusti na kolena na robu odra in skloni glavo: »Oprosti, mama, obrekoval sem, izdajal sem, še enkrat sem te prodal za dozo smeha. Prodajam se občinstvu, ne morem se odvaditi ...« Skoči nazaj na noge, kar mu očitno povzroči vrtoglavico, saj se opoteče. »Zdaj pa resno, brez šale, bila je najlepša mama na svetu, vam povem, ne delajo več takih, velike modre oči,« na široko razpre prste obeh rok, jaz pa se spomnim svetleče, prodorne modrine njegovih oči, ko je bil še otrok, »najbolj nora na svetu in tudi najbolj žalostna,« nakaže solzo izpod očesa, usta pa se mu upognejo v nasmešek. »Tako je to bilo, to nam je dodelil žreb, ne pritožujem se, in tudi oče je bil še kar v redu,« se ustavi in živčno popraska po laseh na strani, »a ... samo moment, takoj vam še nekaj povem ... ja! Bil je izjemen frizer in od mene sploh ni zahteval denarja, čeprav je bilo to povsem proti njegovim načelom.«

Spet me ošine s pogledom. Preverja, ali se smejem, ampak jaz se niti ne trudim pretvarjati. Naročim pivo in vodko chaser. Kako je že rekel? Potrebujes omamo, da greš čez vse to.

Omamo? Jaz rabim totalno narkozo.

Spet začne tekati sem ter tja. Kot da bi samega sebe porival naprej in samo naprej. Ena luč ga osvetljuje

od zgoraj, spremljajo ga žive sence, njegovi gibi pa z nenavadnim zamikom odsevajo na oblinah velikega bakrenega vrča, ki stoji za njim, prislonjen k zidu, morda ostanek neke predstave, ki so jo tu nekoč igrali.

»A propos mojega rojstva, Netanja, dajmo name-niti temu čarobnemu trenutku kakšne pol minute, namreč jaz – pa me ne glejte zdaj kot najboljšega od najboljših v svetu zabave, kot kakšen blazen seks simbol na sceni,« se obotavlja, prikimava z odprtimi usti, jim dovoli, da se do konca nasmejejo, »jaz, v svojem času, na začetku svoje avtobiografije, skrat-ka, ko sem bil še majhen, sem bil, sploh si ne more-te predstavljati, kako utrgan, vse niti v glavi so mi zvezali narobe, sploh ne morete verjeti, kakšen špon-ski otrok sem bil ... ne, res,« se smehlja, »se želite smejati, Netanja? Se res želite smejati? Kako bedasto vprašanje,« se okara, »halo! To je večer stand-up ko-medije, še niste dojeli? Trotl!« In nenadoma se z raz-prto roko in nenavadno močjo udari po čelu: »Prav zaradi tega so prišli! Da se iz tebe delajo norca. Kaj ni tako, ljudje?«

To je bil strašen udarec, ta plosk po njegovem čelu. Nepričakovan izbruh nasilja. Curek neke motne in-formacije, ki spada čisto drugam. Razleže se popolna tišina. Nekdo z zobmi stre bonbon, zvok pa se sliši po celi dvorani. Zakaj je vztrajal, da pridem? Kaj mora povabiti atentatorja, se sprašujem, saj mu že samemu čisto dobro uspeva.

»Poslušajte zgodbo,« vzklikne, kot da sploh ne bi prišlo do tistega udarca. Kot da na njegovem čelu

ni bele lise, ki postaja rdeča, kot da na nosu nima postrani očal. »Nekoč, imel sem morda dvanajst let, sem se odločil, da grem preverit, kaj se je zgodilo devet mesecev pred mojim rojstvom, kaj je tako navdušilo mojega očeta, da je tako zelo planil na mojo mamó. In razumite, razen mene se na njegovih hlačah niso nabrali nobeni drugi dokazi o tovrstni vulkanski dejavnosti. Ne, da je ni ljubil, poslušajte, vse, kar je temu človeku uspelo narediti v svojem življenju od trenutka, ko je zjutraj odprl oči pa vse dokler ni šel spat, vse fušanje preko delavnic in z mopedi in rezervnimi deli in cunjami in zadrgami in patenti – pretvarjajte se, kot da razumete, o čem vam govorim, Netanja – se pravi, zanj vse te neumnosti niso bile za preživljanje, temveč predvsem za to, da je nanjo naredil vtis, da jo je prepričal, da se mu je nasmehnila, da ga je pobožala po glavi: dober pes, dober pes. So moški, ki pišejo svoji dragi pesmi, kajne?« »Res je,« odgovori nekaj glasov iz občinstva, ki je še vedno kot malce prestrašeno. »In so tudi taki, ki ji pojejo podoknice, kaj ni res?« »Res je!« Pridruži se še nekaj šibkih glasov. »In so tudi taki, recimo, ki jim kupujejo diamante, stanovanja s teraso, avtomobile na štirikolesni pogon, dizajnerski klistir, ne?« »Točno tako,« zakriči nekaj ljudi, da bi ga zadovoljilo. »In potem so taki kot Atek, ki kupi dvesto parov ponarejenih kavbojk od stare Romunke na ulici Allenby v Tel Avivu – saj veste, Romun-tat-Poljak-drži vrečo – in jih zatem prodaja v frizeraju v sobi zadaj kot originalne leviske, in vse to, zakaj? Da ji lahko

zvečer v svoji beležnici pokaže, koliko grošev je pri tem zaslužil –«

Ustavi se, oči mu zatavajo po dvorani in za hip, brez pojasnila, kot da bi skupaj z njim nekaj zagledali, zadrži sapo tudi občinstvo.

»Ampak da bi se je zares dotaknil, tako kot se moški dotakne ženske, da bi jo malo pobožal po zadnjici, v hodniku, šel z njo ven kaj pojest – tega ga v življenju nisem videl narediti. Pa mi vi povejte, dragi moji, saj ste pametni ljudje, sami ste si izbrali življenje v Netanji, razložite mi tukaj in zdaj, zakaj se je ni dotikal? A? Ima Bog kakšne preklete odgovore? Samo malo,« se dvigne na palce in proti občinstvu mežika z razburjenim, hvaležnim pogledom, »si res želite slišati tole? Si res zdajle želite poslušati bedaste dogodivščine moje kraljevske družine?« Občinstvo je razdeljeno: del navdušeno navija, del pa kriči, naj že začne s šalami. Bleda motorista v črnih usnjenih oblačilih z rokami bobnata po mizi, da njuna kozarca s pivom kar poskakujeta. Težko je ugotoviti, na kateri strani sta, morda si želita le okrepiti ves ta hrup. Še vedno ne vem, ali sta to dva fanta, fant in punca ali pa dve puncici.

»Saj ni res, kaj vam res, čisto zares zdajle paše poslušati žajfasto opero o dinastiji Grinštajn? Če vas prav razumem, je tole morda kak vaš poskus, da bi razvozlati uganko magnetizma moje osebnosti?« Vame upre provokativen pogled, ki se zabava: »Kaj res mislite, da vam bo uspelo tam, kjer so se na veliko razleteli poskusi vseh preiskovalcev in avtobiografov?« Skoraj vsi gledalci ploskajo. »Res ste moji

bratje! Res smo najboljši prijatelji, Netanja! Pobrate-na mesta, vam pravim!« Kar razneži se in na široko razpre oči, iz katerih se izlije neskončna nedolžnost.« Občinstvo se valja od smeha. Ljudje se drug drugemu nasmihajo. Nekaj nasmeškov je zašlo celo do mene.

Stoji na robu odra, tako da ostre konice njegovih škornjev štrlijo čez rob, in na prste svojih rok šteje dlake: »Ena: morda jo je moj oče preveč občudoval, da se je je bal dotakniti? Dve: morda se ji je gnusil, ker se je doma po pranju las sprehajal s črno mrežo za lase? Tri: morda zaradi njenega holokavsta in tega, da v njem ni nastopal niti kot statist? Razumite, človek ne samo, da ni bil umorjen, niti ranjen ni bil v holokavstu! Štiri: morda pa jaz in vi nismo še dovolj pripravljene na to, da bi se starši srečali?« Smeh med občinstvom, on pa – komik, klovn – se spet ziblje na odru. Na kavbojkah ima raztrgana kolena, on pa se zaljša s parom rdečih naramnic s pozlačenimi sponkami in svojimi drobnimi kavbojskimi škornji, na katerih so srebrne šerifske zvezde. Ravno zdaj opažam, da na njegovem tilniku poskakuje majhna in tenka kita.

»Na kratko, samo da končam zgodbo in lahko začnemo z večerom, ki ga bo kmalu konec – frajer je šel, odprl svoj rokovnik, prelistal nazaj natanko devet mesecev pred svojim rojstvom, našel datum in z datumom stekel do kupa časopisa *Herut*, ki ga je zbiral njegov oče. Pol sobe v našem domu je zasedel tale *Herut*, še pol sobe pa je šlo za cunje, ki jih je prodajal Franček, in za kavbojke in hulahopke

in aparate za uničevanje ščurkov z ultravijoličnimi žarki – delajte se –«

»– da razumete«, so njegovo širokoustenje dokončali kričeči glasovi pri baru.

»Lepo, Netanja.« Tudi ko se smeji, je njegov pogled zelo osredotočen, brez vsakega veselja in videti je, kot da bi nadzoroval ta tekoči trak iz njegovih ust, po katerem se kotalijo vici: »In mi trije, se pravi biološki material družine, smo se stiskali v preostali sobi in pol, pri čemer ni dovolil, da bi vrgli stran eno samo stran tistega časopisa *Herut*: To bo postala biblija naslednjih generacij! Tako nam je govoril z dvignjenim prstom, njegovi mali brki pa so stali pokonci, kot da bi mu kdo poslal elektriko v jajca. In takrat, prav na ta datum, devet mesecev preden sem se zvalil in s tem za vedno spremenil ekološko ravnotežje, na kaj mislite, da sem naletel? Natanko na vojno na Sinaju! A vam je jasno? A ni noro, a? Abdel Naser sporoča, da je nacionaliziral Sueški prekop in ga zapira, moj oče, Hezkel Grinštajn, meter in devetinpetdeset, kosmat kot opica in z ustnicami kot punca, pa se ni niti za hip obotavljal in je šel tisto spodaj odpret! Tako da če o tem razmišljate, sem dejansko povračilno dejanje! Razumete? Jaz sem cena, ki jo je bilo treba plačati! Ste me razumeli? Je vojna za Sinaj, operacija Karama, operacija Entebe, operacija kar-nekaj-brezveze in nato operacija Grinštajn, o kateri se še vedno ne sme razkriti vseh podrobnosti, toda kljub vsemu imamo prav tu redko kaseto, ki sicer ni najboljše kakovosti: gospa Grinštajn, razpri noge, *tole* sprejmi, diktator

Egipta! Ta-dam! Oprosti, mama! Oprosti, oče! Moje besede so vzeli iz konteksta! Še enkrat sem te izdal!«

Ob tej besedi se spet z nerazumljivo divjostjo klofne, in to z obema rokama po celem obrazu. In potem še dvakrat.

Za nekaj hipov imam v ustih kovinski, rjasti okus. Ljudje na stolih poleg mene se ustrašijo in trzajo jim veke. Pri sosednji mizi ženska nekaj ostro šepeta svojemu možu in pograbi svojo denarnico, on pa položi dlan na njeno stegno in jo zadrži.

»Zdaj pa, Netanja, mon amour, moj narod – mimogrede, ali je res, da je vsakič, ko te kdo tu na cesti vpraša, koliko je ura, možnost, da je agent pod krinko? Hecam se! Samo hecal sem se!« Ves se skrči, namršči obrvi, oči pa mu začnejo naglo begati v obe smeri. »Ni tu morda med občinstvom slučajno kakšen Alperon, ki mu lahko izkažemo čast? Ali pa Abutbul? Družčina od Dedeja? Beber Amar ni tu? Morda kdo od sorodnikov Borisa Elkuša? Malega Pinuša? Mogoče je pa v dvorani slučajno Tiran Širazi, ki nas je počastil s svojo prisotnostjo? Ben Suthi? Družina Hananje Elbaza? Elija Rustašvili? Simon Buzatov?«

Postopoma se med njegove besede vmeša medlo ploskanje, ki ljudem, kot kaže, pomaga, da se predrumijo iz odrevenelosti, ki jih je zajela hip pred tem.

»Ne!« zavpije, »ne razumite me narobe, samo preverjam, Netanja, samo en krog za izvidnico! Jaz vedno, kadar imam nastop v kakšnem kraju, vedno pred tem pogledam na googlu, če so kakšne nevarnosti.«

In tu se nenadoma utrudi. Kot da bi se naenkrat popolnoma izpraznil. Roke si položi na boke in začne hitro dihati. Z očmi starca se zastrmi v prazno in njegov obraz otrdi.

Poklical me je pred kakšnima dvema tednoma. Ob pol dvanajstih zvečer. Ravnokar sem se vrnil s sprehoda s svojo psičko. Predstavil se je. V njegovem glasu je bilo nekakšno pozorno in praznično pričakovanje, na kar se nisem odzval. Zmedel se je in vprašal, če sem to jaz in če mi njegovo ime nič ne pove. Rekel sem, da ne. Počakal sem. Mrzim ljudi, ki mi delajo takšne kvize. Ime mi je dejansko zvenelo znano, medlo, vendar znano. Ne nekdo, ki bi ga poznal preko posla, o tem sem bil prepričan: odpor, ki sem ga začutil, je bil neke druge vrste. To je nekdo iz bolj zaupnega kroga, sem pomislil. Nekdo, ki ima večjo sposobnost prizadeti.

»Au, boli,« se je zahahljal, prepričan sem bil, da se me boš spomnil ...« Hahljal se je počasi, njegov glas pa je bil hripav. Za hip sem pomislil, da je kaj popil. »Ne skrbi,« je rekel, »bom kratek.« In tu se je zahihital: »Jaz sem vedno kratek, komajda meter šestdeset, in ko bom umrl, me bodo pokopali med pritlikavci naroda.«

»Poslušaj,« sem rekel, »kaj hočeš od mene?«

Presenečen je obmolnil. Znova je vprašal, ali sem to jaz. »Eno prošnjo imam zate,« je dejal, v hipu postal skoncentriran in prešel k zadevi: »Poslušaj me in se odloči, ni prav nobenega problema, če rečeš ne. Prav nič ti ne bom zameril, in to tudi ni nekaj, kar ti

bo vzelo veliko časa, samo en večer. Tudi plačal bom, seveda, kolikor boš rekel, se ne bom prav nič pogajal za ceno.«

Sedel sem v kuhinji, v roki pa sem še vedno držal sprehajalno vrvico svoje psičke. Stala je vsa šibka, vohljala s smrčkom in s svojimi človeškimi očmi strmela vame, kot da bi se čudila, da še nisem ustavil pogovora.

Prevzela me je neka čudna utrujenost. Začutil sem, da med mano in tem človekom vzporedno teče še en zamolkel pogovor, jaz pa sem prepočasen, da bi ga lahko zaznal. Očitno je čakal na odziv, jaz pa nisem vedel, česa si želi. In morda je celo že povedal, jaz pa nisem slišal. Spomnim se, da sem pogledal svoja čevlja. Nekaj na njima, način, kako sta bila obrnjena drug proti drugemu, mi je nenadoma povzročilo cmok v grlu.

***

Počasi se sprehodi proti naslanjaču, ki se nahaja na desnem koncu odra. Naslanjač je velik, rdeč in obrabljen. Morda je tudi to – kot velik bakreni vrč – ostanek od predstave, ki je bila nekoč v tej dvorani. Glasno si oddahne, ko se vrže nanj in se v njem bolj in bolj pogreza, zdi se, da ga bo vsak hip pogoltnil.

Ljudje strmijo v svoje kozarce z vinom in jih vrtijo med prsti ter zmedeno jemljejo arašide iz skledic.

Tišina.

In nenadoma – pridušen smeh: Videti je kot otrok v naslanjaču velikanov. Opažam, da nekateri pazijo,